

3.2.

*Keräily -
intohimona
arkielämän esineet*

Kierrätysjulkaisu, Manninen & Mäkinen, 1997

3.2. Keräily - intohimona arkielämän esineet

Keräilyn tutkijat [1] ovat tulleet siihen tulokseen, että yksilöimällä esineet itselleen merkittäviksi, keräilijä ottaa kantaa vallitsevaan esinekulttuuriin. Keräilijä voi vaikuttaa esineiden kohtaloon, niiden elinkaareen, sillä keräilijällä on kyky huomata hyljeksityt ja hyödyttömät esineet, jotka muille näyttäytyvät vain roskana. Hän voi tehdä katoavista esineistä ikuisia itselleen ja voi osoittaa myös muille hylättyjen esineiden uudelleen määritellyn arvon. Tutkijat jatkavat vielä, että esineiden merkitys ihmisen identiteetille ja tavalle hahmottaa ympäröivä todellisuus ei häviä massatuotannosta ja massakulutuksesta huolimatta. Aivan arkipäiväisilläkin tavaroilla arvellaan olevan tärkeä asema ihmisen sisäisen ja ulkoisen maailman hahmottumisessa.

Pasi Falk [2] kirjoittaakin, että tämän päivän keräilijät kohdistavat mielenkiintonsa pääasiassatavallisiin arkipäivään kuuluviin tuotteisiin, joita massatuotanto tuottaa markkinoille. Falk on jopa sitä mieltä, että moderni keräily syntyi juuri massatuotannon ja laajenevien kulutustarvikemarkkinoiden maailmaan.

Eurooppalaisten ylimysten 1500- ja 1600-luvulla kokoamien kurio- siteetikabinettien eksoottiset esineet ja epänormaalit ilmiöt ovat vaihtuneet vaikkapa suolasirottimien tai ässä-arpojen keräilyyn. Massatuotannon myötä ennen vain varakkaiden huvina ollut keräily on li sääntynyt ja demokratisoitunut. Sitä mukaan, kun uusia esineitä on kehitelty, on niitä ryhdytty myös keräämään. Näin kuluttaja ja keräilijä ovat tänä päivänä kiinnostuneita samoista tavaroista, mutta kuluttajan kiinnostus kohdistuu uutuustuotteisiin keräilijän kiinnittäessä huomionsa lähinnä johdannaismarkkinoille. [3]

Falk [4] määrittelee keräilijän ihmiseksi, jolle yksityisen esinemaailman kokoaminen on tietoista toimintaa. Keräilijällä on keräilijän identiteetti, joka on muodostunut itseymmärryksen kautta, ei toisten ihmisten määrittelemänä. Keräilijä suhtautuu tehtäväänsä vakavasti, pitkäjänteisesti ja antautuvasti päämääräänsä pyrkien [5]. Vaikka keräily olisikin keräilijän elämässä vain yksi osa-alue, niin tietty tutkimuksellinen ja asiantuntijuuteen tähtäävä perusvakavuus ovat toiminnan ohjaajana.

Tavallisesti keräilijän kiinnostus kohdentuu yhteen rajattuun kohteeseen, mutta keräilijä voi kerätä rinnakkain useampiakin kokoelmia, joko aiheeltaan toisiinsa yhdistyviä tai aivan erillisiä.

Tavallisesti keräilijän kiinnostus kohdentuu yhteen rajattuun kohteeseen, mutta keräilijä voi kerätä rinnakkain useampiakin kokoelmia, joko aiheeltaan toisiinsa yhdistyviä tai aivan erillisiä. Jotkut keräilijät siirtyvät keräilykohteesta seuraavaan, mikäli edellinen kokoelma tulee täydelliseksi tai keräilyä on mahdotonta jatkaa esineiden saatavuusongelmien vuoksi.

Olkoon keräilijällä yksi tai useampi esinekokonaisuus, niin juuri loogisesti ja yhtenäisesti kerätty kokoelma erottaa keräilijän hamstraajista tai muista tavaran kerääjistä. Keräilijän kokoelmalla on erityisasema muiden esineiden joukossa, se tuottaa keräilijälle iloa ja on ylpeyden aihe, jota keräilijä mielellään esittelee. Kokoelma nostaa esineet "arjesta pyhään", joko vain keräilijän mielessä tai konkreettisesti vitriiniin aseteltuna. Keräilijä luo esineiden välille yhteyden ja siten kokoelma rakentuu merkityskokonaisuudeksi, jolla on jokin sanoma. Keräilijä antaa kokoelmalle ikään kuin mielen, joissakin tapauksissa voidaan puhua jopa esineiden herättämisestä eloon. Keräilijästä riippuu, haluaako hän välittää tämän sanoman tai mielen ulkopuolisille vai ei. [6]

Vaikka keräilijät tavallisesti keräävät aineellisia kokoelmia, niin Maria Koskijoen [7] mukaan keräilyssä on pohjimmiltaan kysymys oman itsensä keräämisestä. Kokoelma on väline, jonka avulla keräilijä jättää itsestään jäljen maailmaan. Samoin kuin keräilijä antaa kokoelmansa esineille mahdollisuuden pidempään elämään, saattaa kokoelma olla keräilijän haave omasta ikuisesta elämästä. Museoiden ja yksityisten keräilijöiden kokoelmat ovat kuitekin muistutuksena myös kuolevaisuudesta, sillä konservattoreiden ponnisteluista ja säännöstellyistä olosuhteista huolimatta useiden esineiden elämä päättyy aikanaan.

Aina esineen uusi omistaja ei haluaakaan vapauttaa esinettä siihen liittyvistä entisen omistajan merkityksistä ja muistoista.

Esimerkiksi perinnöksi saadut esineet ovat omistajalleen tärkeitä juuri siksi, että kuollut omainen elää muistoissa esineiden välityksellä. Tällöin esineet ovat ikään kuin siltoja ihmisten välillä

TIINAS
MOKO

Kaikki haluavat periä lapsuutensa - eivät ostaa sitä. Perinnönjaossa taistelemme silliliemen syövyttämästä Tupperware-astiasta, vaikka kirpputorilta saisimme samanlaisen ja jopa käyttämättömämmän.

Viitteet

[1] Esim. Pöyhtäri 1996, 2-9.

[2] Falk 1996, 75-77.

[3] Koskijoki 1996c, 89.

[4] Falk 1996, 78.

[5] Jos esineet merkitsevät tavalliselle ihmiselle minuuden täydennystä tai minuuden manifestoitumista, niin keräilijä rakentaa kokoelmansa esineistä pienoismaailmanjärjestystä. Esineiden järjestys peilaa maailmankuvaa. Esineiden, kokoelman pie-noismaailman kontrollointi antaa tukea oman elämän hallintaan. (Falk 1996, 78; Koskijoki 1996b, 86.)

[6] Koskijoki 1996a, 84; 1996b, 85.

[7] Koskijoki 1996b, 85.

Raija Manninen ja Minna Mäkinen

Julkaisussa Kierrätys –jatkoaika käsillä 1997

Pohdintoja ihmisten esineistä

Suomen käsityön museon julkaisuja 14